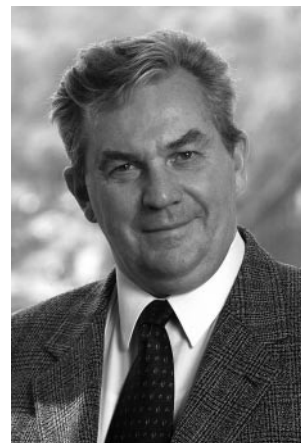

A Magyar Tudományos Akadémia új levelező tagjai

Kedves Olvasóink,

régi szokásunk, hogy az MTA új tagjait – ha csak röviden is – bemutatjuk. Reméljük, hogy a *Magyar Tudomány* néhány kérdésére adott válaszaik legalább vázlatos képet adnak róluk. Az Akadémia most megválasztott tagjai idén a következő kérdéseket kapták:

1. Mit tart a legfontosabbnak, leghasznosabbnak kutatómunkájában, és mit tart a legérdekesebbnek? Mert e kettő nem mindig közös halmaz...
2. Mit vár saját magától, milyen tudományos eredményt szeretne elérni tudományos pályafutása során?
3. Kit tart az egyetemes tudománytörténetben példaképének – nem feltétlenül a saját tudományterületéről –, és miért éppen őt?
4. A tudományosság elkövetkező tíz évének eredményei közül mi izgatja leginkább a fantáziáját?

CHIKÁN ATTILA (1944)

Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya • Szakterület: vállalat-gazdaságtan, versenyképesség, logisztika • Foglalkozás: egyetemi tanár Budapesti Corvinus Egyetem, Gazdálkodástudományi Kar, Vállalatgazdaságtan Intézet

1. Tudományos kutatómunkámban legfontosabbnak a szakmai eredményeknek az oktatásba való bevitelét tartom. Úgy vélem, a tudomány művelése nem öncélú, önfejlődése mellett igen nagy figyelmet kell fordítani arra, hogy eredményei minél gyorsabban és hatékonyabban az emberiség javát tudják szolgálni. Ennek legfőbb csatornáit pedig az oktatás különböző formái.

A kérdést más oldalról megközelítve: saját publikált tudományos eredményeim főként a gazdaság reálszférájának működésével kapcsolatosak, ennek mikro- és makrogazdasági, sőt általánosabb társadalomtudományi vonatkozásaival is foglalkoznak. Semmi eget rengetőt nem írtam, de van néhány jelentősebb hatást elért munkám a vállalati versenyképesség, a készletelmélet, a logisztika, illetve a vállalatelméletek területén. Legtöbbre talán

a *Vállalatgazdaságtan* tankönyvemet, illetve a kettős (fogyasztói és tulajdonosi) értékrementéssel foglalkozó cikkem alap gondolatát tartom, amelynek alaposabb kimunkálása igazából még hátravan. Készletezési eredményeim jobbára csak külföldön keltettek érdeklődést.

2. A folyamatos munka híve vagyok, nincsenek nagy céljaim. Örömmel dolgozom mindig új témán, ezeket az élet, meg a diákjaim érdeklődése hozza. Sokat profitálok a velük való közvetlen kapcsolatból az egyetemen és főleg a Rajk László Szakkollégiumban.

Van azért két olyan tervem, amelyeknek megvalósulása örömmel töltene el: az egyik a vállalat társadalmi szerepéről szóló összefoglaló munka terjedelmesebb cikk, esetleg kisebb monográfia formájában, a másik a készletek makrogazdasági szerepéről egyedül, illetve társszerzőkkel írt cikkek nyomán egy szintetizáló anyag készítése, szintén társszerzőkkel. Ez világviszonylatban egyedülálló anyag lenne. Érdekel még a versenyképesség és a társadalmi koordinációs mechanizmusok kapcsolata, amelyre a közelmúlt máig megoldatlan válsága számos szempontból új fényt vetett.

3. Abból a szempontból is szerencsés az életem, hogy a gazdaság- és társadalomtudomány igen sok kiemelkedő személyiségével találkoztam, hazaiakkal és külföldiekkel egyaránt.

Közel harminc éve, hogy egy igen nagy nemzetközi konferenciára mentem be az épületbe, s az előcsarnokban több neves közgazdász ült-állt újságírókkal, tévékamerákkal körülvéve. Elmentem mellettük, s bementem egy ülésterembe, ahol egy igen fiatal előadó beszélt – az utolsó sorban pedig ott ült a Nobel-díjas Kenneth Arrow, a valaha élt legnagyobb közgazdászok egyike, s a térdén jegy-

zettelte a fiatalember mondanivalóját. Nem igényel kommentárt. Életem nagy ajándéka, hogy ezt a jelenetet követően vagy feltucatnyi alkalommal volt módom vele személyesen hosszabb időt eltölteni. Tudományának szintjét nem tudom, de attitűdjét igyekszem megközelíteni.

Hazai környezetből két nagyon különböző tudós személyiség gyakorolt rám hatást, más-más oldalról: Kornai János és Szabó Kálmán. Félreértésektől mentes méltatásukra ezen írás nem alkalmas, de mély tisztelem kifejezésére talán igen.

4. A gazdaságról való gondolkodás forrásban van napjainkban. Úgy tűnik, hogy részben a gazdasági-társadalmi folyamatok egyre bonyolultabbá válása, részben az, hogy a válsá-

gos folyamatokkal sokszor nem tudunk mit kezdeni, összezavarta az elméletek és a valóság viszonyát. Egyre többet tudunk a gazdaságról és a társadalomról, mégis egyre nagyobb sokkok érnek bennünket. Úgy vélem, nagyon fontosak azok a kutatások, amelyek a régi iskolák eredményeit nem indulatból elvetve, hanem rájuk építve új megvilágításba tudják helyezni a társadalom és a gazdaság szerkezetét, irányítási, intézményi kérdéseit.

Szűkebb érdeklődési körömet illetően úgy látom, hogy a logisztika egyre inkább az egész üzleti világ szűk keresztmetszetévé válik, több szempontból is. Azt várom, hogy a következő tíz-tizenöt évben olyan forradalom zajlódjék le ezen a területen, mint amit a 70-es, 80-as években a termelésben tapasztaltunk. Ehhez a tudománynak is hozzá kell járulnia.

1. Motivált, magas képzettségű, tehetséges munkatársak önzetlen, összeszokott csapatmunkáját, amely lehetővé tette/teszi a több mint száz évre visszatekintő, kiemelkedően innovatív magyar gyógyszerkutatási hagyományok további sikeres folytatását nemzetközi együttműködésben, amely számos új gyógyszermolekula felfedezését, hatékony és sikeres fejlesztését, környezetbarát előállítását és sikeres terápiás alkalmazását eredményezte. E tiszteletet parancsoló, nemzetközileg is magasra értékelt hagyományok töretlen továbbviteléhez elengedhetetlen, hogy minél több fiatal kolléga ismerje meg, és sajátítsa el a hatékony, célorientált gyógyszerkutatás és gyógyszerfejlesztés szigorúan szabályozott és ellenőrzött folyamatát. Fontos, hogy minél előbb felismerje: e komplex, több tudományterület magas szintű művelésében jártas szakemberek sokszor évtizeden átnyúló összehangolt munkáját igénylő együttműködésben, hogyan tudják egyéni képességeiket, megszer-

zett tudásukat legjobban hasznosítani egy-egy kutatási projektben történő részvételük során, akár a részfeladatok határidőn belüli sikeres megoldása, akár kisebb vagy nagyobb nemzetközi kutatókat egyesítő csoport irányítása során. A sikeres helytállás a fiataloktól az adott szűkebb szakterület magas szintű elmélyült ismerete mellett, az egymásra épülő kutatási folyamatok szélesebb átfogó ismeretét, egy vagy akár több nyelv magabiztos elsajátítását és gyakorlatban történő alkalmazását, a korszerű informatikai rendszerek ismeretét és mindennapi gyors, hatékony felhasználását igényli.

A „high” technológiai elemeket tartalmazó, hő- és oxidációérzékeny prosztaglandin termékcsalád korábbi állatgyógyászati orientációjú termékpalettáját sikeresen egészítettük ki humánterápiás termékekkel. Ezek között nemzetközi kooperációban (Pharmacia–Pfizer) valósítottuk meg a glaukóma kezelésében új alternatívát nyújtó „blockbuster” lantanoproszt totál szintézisét. E kutató/fejlesztő munka eredményeként a prosztaglandin üzletág bevétele közel megszázsorozódott, és a kutatói, termelői létszáma megnyolcsorozódott.

2. További tudományos pályámon egyrészt a korábban általunk felismert gyűrű-transzformációs reakciók, mechanizmusok részleteinek további jobb megismerésére, alkalmazhatósági körük tisztázására, továbbá új hatékonyabb, környezetkímélőbb kémiai átalakítások, új módszerek és eljárások kidolgozására, gyógyszereszerű tulajdonságokkal rendelkező heterociklusos vegyületek előállítására töreksem. Másrészt remélem, minél több, gyógyszerkutatás iránt érdeklődő tehetséges fiatal kolléga elkötelezettségét tudom megnyerni az iparág számára e nem könnyű, de felemelő

hívás, a több mint száz éves magyar gyógyszeripari hagyományok folytatására. Ezek mellett az egyetemi és akadémiai kutatóhelyek és a vállalat (Chinoin) közötti kapcsolatok további elmélyítését kívánom szolgálni, amely során rendszeresen tartok kurzusokat/előadásokat egyetemeken.

3. A nemzetközileg elismert magyar gyógyszeripar megalapítóit, Richter Gedeont, Wolf Emilt, Kereszti Györgyöt, Kabay Jánost, akik a múlt század elején az első gyógyszergyárakat (Richter Gedeon Gyógyszergyár, Alka-Chinoin, Alkaloida) alapították Magyarországon, és széleskörű, hatékony nemzetközi kapcsolatokat alakítottak ki a II. világháború előtt. Továbbá késői követőiket, többek között Földi Zoltánt, Kisfaludy Lajost, Mészáros Zoltánt, Pillich Lajost, Szejtli Józsefet és társaikat, akik több évtizeden keresztül szolgálták vállalataikat, és korukat megelőzve felismerően a főbb fejlődési irányokat, fáradhatatlanul munkálkodtak a gyógyszeripar folytonos, eredményes megújításán, megújulásán. Emellett számos hatékony eredeti gyógyszer kifejlesztésével (No-Spa, Cavinton, Jumex, Halidor, Senzit stb.) és terápiába történt bevezetésével vívtak ki nemzetközi elismertséget, ami a rendszerváltáskor megkönnyítette a magyar gyógyszeripar vállalatainak beilleszkedését a megváltozott hazai és nemzetközi gazdasági környezetbe.

4. Jelenleg a világ gyógyszeripara, függetlenül napjaink elhúzódó gazdasági válságától, alapvető átalakuláson megy keresztül, amely során új működési modelleket építenek ki, betegközpontú struktúrákat valósítanak meg, mind az ellátás, a működés, mind a nagy kockázatú, évtizeden túlnyúló kutatási aktivitások során.

HERMECZ ISTVÁN (1944)

Kémiai Tudományok Osztálya • Szakterület: gyógyszerkutatás, gyógyszerfejlesztés • Foglalkozás: senior director, tanszékvezető (Chinoin–BMGE Kihelyezett Gyógyszeripari Tanszék)